

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ: Manacor, Amador, 3.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
ADMINISTRACIÓ: Manacor, Ferrer, 5.
Palma, sucursal: Gral. Barceló, 1.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCI

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover,
Estrella, 6.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuadernacions
d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària,
25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—
Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïren

Copinyes

N'hauem d'etzibar unes quantes a n-ets atzeros d'anticlericals, que no s'aturen d'enfocar barbaritats contra l'Església, contra sa Relligió, contra totes ses coses de Deu. Axi com sa carabassera fa carabasses i sa cobrombera cobrombos, ets anticlericals entaferren bajanades, guitzeries, doys, bestieses i demés carro-portal. Per axò no'ls-e vendrán gens malament un ratx de copinyes per capturarlos qualque poc. Hala idò! parau, anticlericals!

I

Missions sobre 's secret de confessió

Allò que posava in-Justicia dia 25 de febrer sobre's confés des Duc de Montemar, era pres d'un paperot anticlerical de Madrid. Com aquest e-hu publicà, es diari catòlic *El Debate* va oferir 5000 pessetes a n-es qui demostràs que aquell confés hagués destapat aquell secret de confessió. I ¿vos figurau que sia sortit negú a provarho? Idò negú s'es presentat a guanyar ses 5000 pessetes. Axò demostra una volta més que's paperots anticlericals menten i calumnien ab tota sa sanc freda i ab tota sa desvergonya del mon.

Qui sortí, no a demostrar aquell suposat destapament de secret de confessió, sino a fer burla de sa fe, fone aquell Ferrandiz, un capellà descapellanat de Madrid; pero *El Debate* el va aculá dientli:—Tan poc ver es que's capellans destapin es secrets de confessió, que fins i tot vos que sou un capellà renegat, no sou capaç de destaparne cap de ses confessions que rebleu com confassáveu.—I efectivament, no es estat capaç En Ferrandiz de destaparne cap de confessió.

II

Fetxida d'els anticlericals de Sóller

Si, va fer fetxida sa batzanada de aqueys senyors qu'organisaren un ball de pinyata p'es primer diumenje de Corema, per profanar aquest temps sant de penitència i per ofendre's sentiments relligiosos d'aquella ciutat. Gràcies a Deu, va esser un grandió fracàs tal ball bistienic i potenc. Ses al·lotes de Sóller no s'hi volgueren arrambar, i sa carrilada de jembles que hi anaren de Palma, s'hi verben totes soles. S'ho tenien ben guanyat.

¡Ah s'olleric anticlericals! ¿quant serà que'n cobraru gens, gens de seny? ¡Com es-vel-la-vera-veu!

III

Es carnaval ges pontifici?

Aquex J. Moya no té aguant. No para d'amollar atrocitats i mentides

contra totes ses coses sagrades. Sa questió por ell es ofendre's sentimets catòlics. I avuy pega a Andratx i demà a Capdepera, sense cuydarse may de sostenir ab raons ses seues dites. ¿Que'les hi desfeym i el posam en ridícul? L'homo queda tan fresc com si res fos estat, i seguex enflocant noves barbaritats i mentides.—S'altre dissapte l'emprengué contra's capellans que diuen que's «Carnaval» es «pagá». Ell ha afinat que's «pontifici». ¿Per que? Perque diu que'l papa Pau II «l'introduí, reglamentá i favori tot quant pogué «a Roma»; i llavó diu que també ni era molt afectat Alexandre VI; i que'l papa Juli II era «un tros de barbatxo, qu'anava ferm de festes carnavalesques»; i que's «Carnavals més brillants foren es des reynat de Lleó X» de qui diu que fone «un altre sibirita florenti», i «pagá fins an-es moll d'ets ossos»; i llavó diu que'l papa Benet XIV fins publicá sa bul·la *Inter cetera* dia 10 de janer de 1748 «per autorisar ses festes des Carnaval».—Mirau si'n treu de capitols aquest homo per fer veure que's capellans, quant diuen que's Carnaval es «pagá», que's cosa des gentils, no saben que's pesquen. Vegemho lo que'hi ha sobre tots aqueys capitols que retreu En J. Moya.

1

¿D'ont surt es Carnaval?

¿Es d'origen «pagá» o una cosa «pontificia», que's Papes «introduren»? ¿Que havien d' «introduir» es Papes! Qui hu diu, falta a la veritat.—Agafau qualsevol Diccioniari Enciclopèdic, i mirau s'article *Carnaval*, i veureu que tots ets autors el donen com una cosa antiqüissima i anterior a n-es cristianisme, i que s'introduí entre's cristians perque aqueys no's seberen desfer de totes ses costums i hàbits pagans. Es Carnaval se veu a la lleoga que's una transformació de ses ferestes i lúbriques saturnals, bacanales i lupercals des grecs i des romans. El papa Benet XIV, precisament dins sa bul·la que cita En J. Moya, posa de ses festes que que dia 1 de janer feyen es gentils an-es Deu Janus i a sa Deua Strenia, desfressant-se ets homos de dona i ses dones d'homo, i cuydaven a fer uy de cridar i de bovetjar i de beure; i com es cristians s'him esclaven, es Sants Pares s'estellaven predicant contra tot allò, fins qu'arribaren a ferho desaparéixer; pero llavó s'introduí un altra «relaxació» un altre desorde per l'estil es dies abans de sa corema, que a bandes duraven tals truks, bogiots i bordell ses setmanes de septuagésima, sexagésima quinquagésima fin es dimegres de cendre, a bandes just sa setmana de sexagésima i es dos dies primers de sa de quinquagésima, i a altres bandes just aqueys dos dies. E-hi hague Or-

des Relligioses que, per desagrarar el Bon Jesús de ses ofenses grosses que li feyen ab aquells truks, bogiot i bordells, posaren de no menjar carn en tots aquests dies, i d'axò vengué es nom de *Carnestoltes* (*Carnestollende*, que llevaven sa carn) que's dona en català a n-es Carnaval. Es *Missal Mozarabic*, es primitiu d'Espanya, usat fins a n-es sigle XI, anomena's diumenje de sexagésima *Dominica ad carnes tollendas*.—De manera que es axò s'origen des Carnaval, que's celebrava ja durant tota s'edat-mitja per tot arreu, pero d'una manera especial i ab una gran suntuosidad a Venècia.

2

Es Carnaval i el papa Pau II

Aquest Papa, que comensá a esserho l'any 1464 i se morí l'any 1471, era veneciá, i sens dupte degué voler millorar sa forma des Carnaval de Roma demunt es patró des de Venècia; i axò doná peu a qualche escriptor papuys per dir que Pau II introduí es Carnaval a Roma, i d'un escriptor axí e-hu haurá pres es paperot anticlerical d'ont e-hu ha copiat En J. Moya. Per lo metex no es ver que Pau II «introduí a Roma» «es Carnaval», sino queja hi era feya sigles. Lo que va fer Pau II, va esser «reglamentarlo», segons es patró de Venècia.

3

Lo del papa Juli II

Es una solemne mentida i una brutor es dir qu'aquex Papa era «un tros de barbatxo». Pujá a n-es Soli Pontifici l'any 1503 i l'ocupá fins que's morí, l'any 1513. Era homo de gran manetx, de molta d'esperiença i d'excel·lents dots de govern i talent estratègic; i lo primer de tot era un bon sacerdot. Procurá reforsar es tresor pontifici per porer atendre a ses necessitats de l'Església, mentres ell vivia modestissimament. Gastá molts de diners per protegir artistes i gent de lletres, i comaná a n-es célebre arquitecte Bramante sa restauració de sa Basilica Vaticana, i dia 12 d'abril de 1506 posá sa primera pedra de sa Basilica actual, que's s'esglèsia més gran del mon. Ell se trobá ab uns quants senyorots i sa república de Venècia que's volien fer seus trossos d'els Estats Pontificis; i, com no's volgueren posar o les bones a coses de raó, bil·lo bil·lo les declará la guerra; i tengué sa bona sort de vencerlos, restablint sa sobirania pontificia a Bolònia, Fermo, Perugia; i fins Parma, Regio i Modena regoneguren s'autoridat de la Seu Romana. Per axò ets escriptors impios li lleuaren sa pell, perque no's dexava trepitjar ni permetia que's riguessen d'ell ni de l'Església. A un Papa tan il·lustre y be-

nemèrit En J. Moya li diu «tros de barbatxo («pedazo de bárbaro»), sense esser capaç de citar cap fet que demostrí que Juli II era res d'axò, com no'n citarà cap que provi que Juli II «aná may de festes carnavalesques». Vaja, Sr. Jimenez Moya, provauho ab fets, no ab mentides ni calúmnies, que Juli II fos res d'axò que deys!

4

Lo del papa Lleó X

Era de sa célebre i poderosa familia des Medicis de Florència, la qual representava un gran partit polític i literari dins Itàlia, i per lo metex tengué entre es literats es seus contraris i desjectadors. Ademés, en temps seu s'alsá's famosíssim heresiarca Luter, cap i ànima des protestantisme, que Lleó X hagué de condemnar, axò si, despues d'agotar tots es medis de suavidad i dolsura i tota sa seua gran habilitat en so manetx de ses coses esglesiasiques. Es fet d'haver capturat i condemnat En Luter, li valgué s'odi de tots es protestants, que'l malfamaren tot lo que saberen. Ets historiadors imparcials li regonen grans qualidats d'esperit i una integridat personal i puresa de costums i sobriedat de vida indiscutibles. Era un esperit selectíssim; sabia guanyarse s'afecte de tots es qui s'hi acostaven; era sa metexa correcció, sa metexa distinció. Deya missa ab una gran devoció i celebrava tots ets oficis pontificals ab una majestat formida. Tots es diumenjes anava a n-es sermó. Era molt dematiner, i feya s'oració d'agenoyat. A sa seua taula reynava's llegum, es dimegres no li treyen carn, i es divenres no li servien més que rels, i es dissapte dejunava, i per lo metex fora tastar res de carn! Lleó X era prim de barra, i aygoder. Sa gent des poble l'estimava una cosa grossa, i s'acalaven quant ell passava com si fos un sant, perque veyen qu'era d'unes costums tan pures, tan netes, que ni sa calúnnia s'atrevia a desjectarlo. De nin, d'allo-tell, d'homo fet sempre va esser cast i honest. Tot axò diu Mr. Audin dins sa seua notable *Histoire de Léon X*, cap. xxv, prenintho d'ets escriptors contemporanis d'aquex gran Papa. I també en fa grans elogis es distingit historiador protestant Roscoë, anglès, dins sa seua obra *Life and Pontificate of Leo X*, t. IV, cap. xxiv. El defensa de certes inculpacions d'un tal Pau Jove, escriptor d'aquell temps, molt cap-jujer i que no s'en poren fiar gayre. Diu Roscoë que aquelles insinuacions de dit escriptor sobre deshonestedats de Lleó X «se pot assegurar que no son més que calúmnies, trameses de sigle en sigle, sense altra autoridat que sa ploma d'un escriptor desvergonyat». «Queden» de Lleó X.

«es testimonis més satisfactoris sobre sa puresa de costums que distingí aquest Papa, tant durant sa primera joventut com des temps que fou Papa; i s'exemple de castedat i de decència que ell donà, era tant més notable per haver viscut a s'època que va viure», de tan gran corrupció de costums. Pujà a n-es Soli Pontifici dia 1.er de mars de 1513, quant només tenia 37 anys, i se morí molt jove, a n-es 46, dia 1 de doembre de 1521; un cadavre l'auféga. Es poble de Roma cuydá esclatar de plors i [descapdell, de tant que l'estimaven. Se varen creure qu'un des copers, li havia posat veri dins sa copa; i si no fos estat p'es Cardenal Juli de Medicis, l'hauria fet benes es poble a n-aquell pobre coper. Llavò se va aclarir que no hi havia hagut tal enverinament.—Idò bé, d'un Papa tan il·lustre, tan exemplar, tan sobri, tan bon sacerdot, que retgi l'Església Universal ab tant d'esment, habilitat i glòria, a uns temps tan difícils i desgavellats, sabent mantenir sempre s'Autoritat Pontifical a una altura sobirana, d'un Papa tan admirable en tots conceptes, el Sr. J. Moya té s'atreuiment de dir qu'era «un sibarita», axò es, donat a sa vida rogalada i sensual, i qu'era «pagà», gentil «fins a n-es moll d'ets ossos!» De quina manera demostra aquest lerrouxista sa seua ignorància supina i sa seua rabiosa passió contra la Santa Seu Apostòlica i contra tot lo que fassa olor de Papa i d'Església! De manera qu'es una solemne mentida i una feresta calúnnia axò que diu En J. Moya que'l papa Lleó X fos «un sibarita» i «pagà fins a n-es moll d'ets ossos». No era res d'axò, sino tot lo contrari, segons acabam de demostrar.

5

Lo de sa bul·la de Benet XIV

Pero allà ont En J. Moya pega sa gran tomversa, plomantse's genoy, es en lo que diu que'l papa Benet XIV «creya que's Carnaval era una cosa innocent», i que «l'any 1748, dia 10 de janer, publicà sa bul·la *Inter cetera* per autorisar ses festes des Carnaval, que's jesuites i es mistics de s'escola d'aquays tant combatien; i que «es criteri», es parer d'aquell Papa «tan eminent i pur» era «que's poble se divertisca lliurement tot quant vulga». —Aquí succeex lo de sempre: ¿e-hu diu En J. Moya? Idò ja es segur que no es ver, qu'es tot mentida i falsedat. Es fals i mentida que sa bul·la *Inter cetera* sia de 10 de janer. Basta mirar es Bul·lari d'aquex Papa, T. II, pag. 170-174 (adició de Venècia, de 1768), i hi figura firmada a ses kalendes de janer, axò es, dia 1.—Es fals i mentida que Benet XIV diga dins aquesta bul·la que's «Carnaval sia una cosa innocent», i que's seu «parer» o «criteri» sia que «es poble se divertisca tant com vulga». ¿E-hu sentiu, Sr. J. Moya? CINC CENTES PESSETES vos donam, si sou capaç de mostrarmos dins aquexa bul·la res d'axò que deys que diu. ¡Hala, homo! ja veure si les vos enbutxacau a

1 Se poren veure ab tota estensió estudiats aqueys punts des Pontificat de Lleó X dins Hergenrother *Geschichte der Kirche*, T. IV, p. 525 i ss.; T. V, p. 51 i ss.; i dins Rohrbacher, *Histoire Universelle de l'Eglise Catholique*, T. XI, p. 86 i ss.

n-aquexes CINC CENTES PESSETONES! qu' es segur que vos caurien be de tot, i el manco poríeu ajugerar un perey de mesos es biduins, bobians i etzeros que vos mantenen! No, Benet XIV dins aquexa bul·la no diu res d'axò que vos suposau, sino tot lo contrari. Comensa per condemnar i prohibir dos grans abusos que s'eren introduits dins ets Estats Pontificis: 1.er que ses fresses, mascarades, balls i bogiots s'allargaven fins a sa dematinada des primer dia de corema, i mana que s'acabi tot en punt de les dotze de la nit des dimars; i 2.ª que n'hi havia que's desfressaven i feyen gran bordell es divenres i es diumenges de Cornestoltes, i mana que no's permeta en lloc tal abús; i que, si tan arrelat está, just se permeta aquells diumenges després de Vespres i de sa explicació de sa Doctrina Cristiana. I diu més Benet XIV dins aquexa bul·la: diu que tals truks bogiots i bordells en que consistexen ses festes de Carnaval, son una cosa «dolentíssima» (*pravissima*), una «brutor i una corruptela» (*bauchanulium foeditas et corruptela*) una «perveritat de costums». (*morum perversitati*), una «bogeria» (*bauchanulium insaniam*). I per tot axò mana a n-es Bisbes que's fassen, durant es Carnaval, funcions a ses esglésies per desagraviar el Bon Jesús, i que posin patent el Santíssim Sagriment i ab ell beneesquen es poble. I diu espressament el Papa dins aquella bul·la que, si no prohibex ab absolut tots aquells truks i bordells des Carnaval, es perque no tots es mals se poren aturar, i que's qui governa no t'altre remey que tolerarne alg'uns, pero que es tolerarlos no es aprovarlos ni molt manco.—Axò es lo que diu Benet XIV dins sa bul·la *Inter cetera*, i no lo que li perposa es gran mentider d'En J. Moya. De manera que tot lo que'n diu En J. Moya, es una solemne mentida. ¿No es ver que se'n necessita poca d'alatxa i molta de frescura per anar a mentir d'aquexa manera tan desenfreida i sismàticament? Axò son ets apòstols de sa República, uns mentiders, que només diuen ver quant no s'en adonen, per distracció.

IV

A s'animalot pudent

Aquest peperot que du's nom d'un d'ets animals que poden més, qu'es una afronta de sa Prensa mallorquina, un'espècie d'escopidor aont qualsevol va a amollarhi's gargays que s'incultura, sa grosseria i sa ràbia verinosa fan gitar, i qu'un ha de prendre certes precaucions per tocarlo sense embrutarse,—aquex papeerot dissapte passat dona cabuda a un carre rany d'escopinades qu'un malanat i capxifollat manacorí ha volgut tirar a sa cara d'En Revenjoli, sens dupte per rescabalarse de ses singlades que se'n ha dupetes. I es gran mesquí lo qu'ha lograt, es mostrar sa filassa, i posar de manifest es seu gran tox i se seua poca criansa. Vol imitar es nostro estil, i posa en boca d'En Revenjoli coses que En Revenjoli may ha dites, com no les pot dir cap persona decent i que s'estimi i se respecti una mica. De manera que axò qu'ha fet aquex malanat manacorí de posar en boca d'En Revenjoli tals brutors pornogràfiques, un ratx de mentides i de calúnnies, es una verdadera infàmia.—¡Ja hi va errat s'animalot pudent, si se figura ab indignidats d'aquestes retgirar ni capturar En Revenjoli! ¡Sabeu que'n té, grà-

cies a Deu, de corda i de flema per aguantar la mestra i acabar sa paciència i fer perdre's corbam a n-es que s'han figurat ferlehi perdre a ell! Si Deu no hi alsa la mà, germanets, n'hi ha per bona estona de Revenjoli!

Pero ¿i qui es aquex animalot pudent per anar a donar lliçons de decència ni de dignitat d'estil? ¿Com no hu veys jo animalot pudent! que no'n poreu donar a negú de lliçons d'axò? ¿O ja no vos recorda que's cap-esflorat que vos posà a n-el mon, i vos va fer córrer la gandayna, i passetjar un parey d'anys per tot Mallorca, ab escàndel de totes ses persones decents, sa vostra pudor i poca alatxa, tan ofensiva a sa moral com a sa vergonya,—el varen haver de processar per estafador i per estafador el condemnà l'Audiència i va haver de fogir d'Espanya per no haver d'anar a presili? ¿No vos recorda ja? Si aquell dia n'haguésseu tengut gens gens de seny i d'empegueidor aquell dia vos seríeu mort de vergonya, i no hauríeu seguit escandalisant, calumniant i embrutant gent per tot Mallorca, avuy es capellans d'Andratx, demà un celosíssim Vicari d'Alaró, demà passat s'Ecònom de Sineu, demà passat s'altre qualsevol predicador, Vicari o Rector que hi haja una mal'ánima que's vulga venjar d'ell. Sí, jo animalot pudent! e-hu saben totes ses males ànimes que vos poren enviar qualsavol infàmia contrasa persona que sia, que vos en fareu menjaret des públic groller i estúpit, que vos e-hu publicareu per escandalisar i encendre ets instints perversos de sa bístia humana, sense altre fi ni objete que vendre molts de números, perque massa sabeu que sempre i per ont se-vuya sa troben banastres poc-servells, toxarruts, estúpits i dexats de la mà de Deu que tiren una pessa de cinc cèntims per veure s'animalot pudent a n-e qui pega aont fa sa lleunya o... ses feynes. I d'axò viviu jo animalot indigne! de s'escàndol, de remoure 's lloç empestador, de remanar i tornar remanar allò que put. S'in-Justicia d'En J. Moya, *El Ideal* des republicanetxos xeubes de Ciutat, s'*Obrer Balear* des manobres socialistes, son nets i conserven certa dignitat, comparats ab vos. Ells tenen cert ideal, dolent, indigne, funestíssim, tot lo que's vulga; vos ni axò teniu. No teniu més que s'oposa i estúpida passió de moure escàndol per vendre molts de números, per fer diners. Sapi-gauho jo animalot pudent! que a n-En Revenjoli no li feys més que oy i llástima i que pe'sa causa de sa decència i p'es bon nom de Mallorca vos tornarà ses pílotes a n-es joc i vos espolsará sa murta sempre que hu crega convenient. ¿Estam?

V

Triunf colossal a sa man revés

Axò varen esser ses eleccions provincials de diumenge passat a n-es districte de Manacor p'es republicans. En J. Moya dissapte, dia 11, va profetisar que dites eleccions «serien p'es partit republicà una passa gigantina cap envant». Vegemho si hu son estades, comparant es resultat d'aquestes eleccions ab so resultat de ses des matx de diputats a corts a n-es metex districte. Llavò se presentaren units dos candidats republicans: En Garcia Orell i En Pou (D. Jeroni) i En Bisbal, socialista. Prenguem com-e terme de comparansa En Garcia Orell, que va esser es qui tengué més vots.

Vots qu'obtingueren es republicans

A Artá: dia 8 de matx de 1910,	259
A Campos:	113
A Capdepera:	43
A Felanitx:	481
A Manacor:	635
A Montuiri:	348
A Petra:	81
A Porreres:	160
A St. Juan:	85
A St. Llorens:	118
A Santanyí:	157
A So'n Servera:	19
A Vilafranca:	000
Suma:	2499
A Artá: dia 12 de mars de 1911,	82
A Campos:	83
A Capdepera:	167
A Felanitx:	564
A Manacor:	449
A Montuiri:	109
A Petra:	73
A Porreres:	000
A St. Juan:	000
A St. Llorens:	101
A Santanyí:	258
A So'n Servera:	87
A Vilafranca:	000
Suma:	1923

Pobles aont es republicans han tengut augment: a Capdepera n'han guanyats 124; a Felanitx, 83; a Santanyí, 101; a So'n Servera, 18.

Pobles aont es republicans han tengut mancap: A Artá n'han perduts 177; a Campos, 30; a Manacor, 186; a Montuiri, 239; a Petra, 8; a Porreres, 160; a St. Juan, 85; a St. Llorens, 71.

De manera que per un vent n'han guanyats 326; i pe' s'altre vent n'ha perduts 902.

Per lo metex a ses eleccions de diumenje passat es republicans dins es districte de Manacor han tenguts 576 vots manco que a ses eleccions des matx passat. Axò es «sa passa de gigant» qu'ha donada es partit republicà «cap envant». Ab un parey de passes axí, s'hi farà ben envantet a arribar a n-es cementeri, axò es, dins sa fossa. ¡Ell que hu vésem! va dir es cego.

Tot vos sia enhorabona, republicanetxos des districte de Manacor i de tot Mallorca, i sobre tot a vos jo insigne J. Moya!

Ara només mos falta fer constar que, mentres es candidat republicà va tenir 1923 vots diumenje passat, es candidats monárquies, triufants, en tengueren: D. Antoni Barceló, *conservador*, 7919 vots; D. Enric Sureda, *conservador*, 7802; D. Barnat Amer, *lliberal*, 7328; D. Antoni Llteres, *lliberal*, 7258..

De manera que's monárquies tengueren cada un més de tres vegades més de vots que no's republicà.—Ja hu veys, jo republicanetxos! voltros jurau i perjurau que teniu es poble, que's poble es republicà; pero venen unes eleccions, i es monárquies vos donen set voltes, i sempre feys sa prova des ruc, sempre vos toca's perdre, pero ¡de quina manera!

VI

Un profeta de per riure

Fa devers mitj any En J. Moya mos va fer a sebre qu'En Lerrox era profeta i que n'hi havia vistes fer de profecies. Si totes son com sa que va fer s'altre dia, es un profeta de l'engán. A un d'ets aplecs fets a sa *Casa des Poble* de Barcelona, s'altra setmana, va profeti sar En Lerrox, segons mos conta s'in-Justicia, que ells «traurien triufants es 6 candidats que presentaven a Barcelona; i efecti-

vament, només n'han trets 4. A n-es districte II la Lligai ses Dretes han tenguts 15149 vots, i es lerrouxistes 11441. Ses Dretes i la Lliga han trets es tres candidats que presentaven, i es lerrouxistes just un. I a s'altre districte, a n-es III, aont *La Lliga* i ses Dretes no presentaven candidats per que's republicans de l'Esquerra, que no's volgueren unir ab sos altres catalanistes, poguessem derrotar En Lerroux, aquest sols ha guanyat de 210 vots, i encara diuen que son pillosquetjats a n-es de l'Esquerra. De manera qu'En Lerroux deu aquest triuñtant magre a sa toxarrudesa d'ets Esquerrans de no volerse unir ab sos altres catalanistes. Si s'hi fossen units, haurien derrotat En Lerroux completament.

Axó son ses profecies d'En Lerroux —Aquexes eleccions darrereres son estades un cop de mort p'les lerrouxisme a Barcelona. En veniren unes altres, quedarà esclafat, fet benes. Egoc! axó es qu'hem mester.

VII

Se cosina del Bisbe de Barcelona

Sin-Justicia i El Ideal copien, tot gojosos, una carta firmada per una mellenga que's diu «cosina del Bisbe de Barcelona», que's quexa d'aquex dient que la té abandonada dins sa miséria. Creym que tal carta es una solemne mestida. i que ni'hi ha tal «cosina» ni es ver res de lo que diu tal tarta. Massa vegades han demostrat aqueys paperots que menten a dretes al tal de porer fer mal a un Bisbe, capellá, frare ó monja.

VIII

Es Coremer de la Seu

Arriben noves de Ciutat de que's Coremer de la Seu, el P. Recolons, jesuïta, agrada una cosa fora mida i que hi va a sentirlo una gentada grossa de tot. Ja fa molts d'anys que no n'hi era anada tanta ni d'un bon tros. I se dexa caure uns sermons de pinyol vermey i llevó ben a ferir! E-hi ha recapte per tothom, tant en volgheu. ¡Ja les convendria a n-ets anticlericals anarhi a sentirlo! pero no per ferne burla, sino per escoltarlo ab docilitat i noblesa de cor. ¡Hala ciutadans! ja veure si vos n'aprofitau de sa sermonada del P. Recolons! que prou e hu heu mester. ¡Vaja! ¡fora vessa! ¡ara que's forn va calent!

IX

Un llengo llarga

Mos diuen de Sóller qe'un tal Gasparretxo, republicá d'aquells que fan flamaradeta, per venjarse de ses fortes estemanetjades qu'hem donades a n-es republicans en general i especialment a n-es de Sóller, per dins cassinos i bolldrons de gent no se treu paraula bona d'En Revenjoli i no li dexa part sana. —I ¿per que no surt a's mitá aquest subjecte, per tenir un arrap? Axó de lladrar de tan enfora, fa ca-nanell. ¡Vaja, homo! ¡jarrambauvos, i mos veurem ses caretes! I ¿aquell gran sabiás de *Ad sum?* ¿que s'es fet que ja no piula? ¿O ab aquell perey d'articlarros va acabar sa posta? Ja'l me comanareu molt, en veure'l; i digauli, si voleu, qu'En Revenjoli l'está esperant, pero d'assegut, eh?

parèxer» que, no havent ell dit res a *La Aurora*, aquesta, i no son «amic» Andreu Alcover, li contestás. I posat el Sr. Aguiló a «estranyarse», fins s'estranyá que diguéssem qu'ell havia posat es seu article de dia 22 «dalt *Correo de Mallorca*». Aquest «dalt» se veu que li va venir molt de nou. Axó sí qu'es vertaderament «estrany», que'l Sr. Aguiló no's fixés en que es lo més ordinari, lo més freqüent a Mallorca dir, per exemple:—«He lletgit *demunt* (o *dalt*) es diari tal cosa; es sortit *dalt* es diari tal o qual article; En Pere o En Pau han posat un article o una poesia *dalt* tal diari». ¡Ara no'n mancaria altra que'l Sr. Aguiló també pretengués qu'axó está mal dit i que no es ver que's diga!—¿I tan «estranya» sembla a n-el Sr. Aguiló s'interjecció «¡Uey!» que tot hom la diu a Mallorca per pa i per sal, i sense cap mal sentit? Si haguéssem sospitat que li havia de fer tan «estrany» que la posássem per titol de sa nostra «advertència» de dia 25, no la hi hauríem posada.—Lo que a noltros mos «estranya» ferm, es que a n-el Sr. Aguiló li vengués de nou que li contestás per conte propi *La Aurora*, allá ont ell «s'era dirigit a n-es seu amic Andreu Alcover». ¿Com no veu el Sr. Aguiló que, havent ell manifestada «dalt» *Correo de Mallorca* sa seua opinió sobre si s'havia de dir o no «femada química», qualsevol, i per lo metex *La Aurora*, poria sortir, axí com era sortit el Sr. Aguiló, a dirhi sa seua? Per axó noltros mos creguérem ab so dret de posarhi sa nostra dita, i ab més motiu p'es fet d'esser estats noltros que sugeríem a N'Andreu Alcover alló de dir «femada química». Si es seu article diu que s'ha de dir tal cosa, se deu a impugnes nostres. I com ell no pretén esser cap filòlec ni's creu a n-es cas de sostenir polèmiques ni discussions ab persones tan instruides com D. Eugeni Aguiló, —per axó prenguérem ses messions per ell, i creym que teníem dret absolut de prendre'shi sense ofensa de negú. Axí es que va estar ben en lo cert el Sr. Aguiló sospitant que's nostro article de 4 de mars no era de N'Andreu Alcover. ¡Que havia d'esser!—Pero en lo que no estigué tan en lo cert el Sr. Aguiló, va esser en so dir que posávem «cites» «d'alemany». Dispens el Sr. Aguiló, no'n posárem cap. Una n'hi havia de «germànic», que eu filologia no es lo metex que «alemany». Per «alemany», s'entén sa llengo que's parla actualment, modernament a Alemanía; per «germànic», s'entén sa llengo primitiva, antiquíssima, des diferents pobles «germànics». Per convencerse'n, basta agafar qualsevol tractat de filologia com parada.

A lo que diguérem que'l mot «femada» primitivament just se referia a «fems» de *femu*, i que després «evolucioná», passant a expressar es concepte general d'element afegit a sa terra per ferla més productiva,—contesta el Sr. Aguiló negant tal evolució, dient qu'ell ni «casi sa totalitat des nostros conradors no'n tenen noticia». Se veu a la lleuga que ni el Sr. Aguiló ni «casi sa totalitat des nostros conradors» no s'erén fixats en que «femada», etimològicament, primitivament, just se referia a «fems», i que després, ja fa molts de sigles, es sentit de tal mot «va evolucionar», se va entendre, venint a significar es concepte general d'element afegit a sa terra per ferla més productiva. Se veu que no'n tenien noticia d'aquest «fet», de llengo. Lo que no es ver que «sa casi totalitat des nostros conradors» no sápa que «femada» espresa es concepte general d'element afegit a sa terra per ferla produir més. Que'ns dispens el Sr. Aguiló, en matèria de peritatje agrícola i de ses altres coses de sa professió del Sr. Aguiló, acalarem es cap devant ell i mos ne guardarem com de caure d'anarli a negar es fets d'aquell ram seu qu'ell sostenga; pero en matèria de «fets», de llengo mallorquí i catalana, ab que mos som ocupats casi tota la vida, que hi hem cuydat a perdre ses dents, pretenim estarne millor informats que'l Sr. Aguiló. Som pagesos de Manacor i tota sa nostra nissaga es de pagesos, i hi várem nexer, com aquell qui diu, ab sa «femada» i ab sos «formiguers»; per axó sostenim que a Manacor i a

tots es pobles veynats «femar» i «femada», espresa i ha espresat sempre, desde molts de sigles, es concepte general que's castellans espresen ab sos mots: *abonar* i *abono*. I sostenim, per que hu hem comprovat, que en tots es pobles de Mallorca succeex lo netex. Precisament aqueys dies hem tenguda avinentesa de parlar ab diferents persones de Marratxí, Vilafranca, Felanitx, Porreres, Lluchmajor, Deyá, Caymari, Campos, Búger, Pollensa, Alcudi, Montuiri, Artá, So'n Servera, St. Llorens, Algayre, Sa Pobla, Ses Salines, Maria, Concey, Senselles, Binisalem, Inca, Bunyola, Sineu, St. Juan, Sta. Margalida, Sta. Maria, Campanet, Petra, Randa, So'n Sardina, S'Horta de Ciutat. Demanàrem a n-aquestes persones:—¿De que «fema», ses terres a n-es vostro poble? I totes infaliblement contestaven:—«Ab fems, formiguers, alga», etc. De manera que totes aquexes persones de tants de pobles entenen per «femar» exactament just lo metex que's castellans entenen per «abonar». ¿Negará el Sr. Aguiló que sia ver que persones de tots aquells pobles mos donassen tal contestació? ¿Negará's valor i sa trassendència de tal contestació? Seria negar s'evidència. —Noltros lo que no concebem, com el Sr. Aguiló i ets altres que li fan costat, no veuen que no es possible que's poble mallorquí, que's conradors mallorquins, que sempre han hagut de «femar», tant i tant, que sempre han hagut d'«afegir elements», a saterra per ferla més productiva, no's treguessen, no formassen una paraula, axó es, un «verb», i un «sustantiu» per espresar es concepte general de tals elements reforsadors de sa productivitat de sa terra! Que's pobles no tenguen paraules per espresar ses coses que no tenen, ses feynes que no fan, se comprèn, i axó es lo que succeex; pero qu'un poble que fa molt d'una cosa, que la fa per porer viure, no tenga una paraula, no tenga un «verb», i un «sustantiu» per espresar aquella cosa. per espresar es concepte general de tal cosa, —axó es lo que no's comprèn, axó es lo que no's veu dins cap llengo del mon. Seria's primer cas aquest des poble mallorquí, que cuyda i ha cuydat sempre a caure mort «femant» i «femant», de diferents maneres, per diferents sistemes, que no li hagués ocorregut formar una paraula, un «verb», i un «sustantiu» per espresar es concepte general d'aquexa cosa. Seria una cosa inaudita, sa més rara i «estranya», del mon; i més tractantse des poble mallorquí, que ha donada una estensió fora mida a sa llengo catalana que mos dugueren es pobladors de Mallorca, venguts de Catalunya, criadats p'el rey En Jaume; una estensió tan admirable, que de tot nom fa un verb (*porta* > *portetar*, *guinaveta* > *guinavetetar*, *llibre* > *llibretjar*, *capell* > *capelletjar*, *bé* > *benetar*, etc.) i de tot verb fa un nom (*cartar* > *cantera*, *mirar* > *mirera*, *dir* > *diguera*, *cuir* > *cuiguera*, *ballar* > *ballera*, etc.) ¿Se pot concebre que, ab tan'na de fecunditat com tengués poble mallorquí en so formar paraules, justaments «enrocás i se retés devant es concepte de «femar», una cosa que no s'aturava de fer i de váries maneres; i se quedás sense formar una paraula per espresarho? No volem insistir més ab aquest punt perque el consideram evident, i que sols un apassionat pot dexar de veurehu.

(acabaré.)

Més ensenyanses d'una vaga

Dissapte passat várem demostrar que entre ets obres d'una industria i s'estat económic d'aquesta hi ha una certa solidaritat; per manera que industria magre no pot denar salaris grassos.

Pero ¿es que a s'estat florent d'una industria corresponen sempre salaris elevats i condicions suaus de trabay?—No, desgraciadament no. N'hi ha d'industrials que se fets i se fan rics pagant salaris de fam; moltes de companyies reparteixen grossos dividends a n-ets accionistes i destinen grans cantidades a fondos de reserva i a remuneració de alts cèrrecs, de feyna casi pura-

DE TOTES ERBES

Secció local

Aquesta setmana es fret es tornat. Dimars a vespre va fer calabruç mesclat ab aygo, i el dimegres una gelada que fumava en pipa; y antes de mitx dia calabruç, que, encara que fos poch, sobrava tot. Es perillós ses metles, a pesar d'haver florit tan tart els ametlers, s'embarquin massa prest.

Es blats, ab tot i que ses aygos de mars no los solen agradar, se son alegrats prou; ses faves baden s'oreya; pero m'enganaria que fessen xeu. Ordis y sivades van envant.

Ja comensa a esser hora de vetlar ses ausines es qui les han d'empeltar. Com elles comensen a brostar, es es triquet més bo per ferlos s'operació; y procurau que's patrons sien de tres anys y ses mudes també fetes en molta llestesa a fi de que's tays no prenguen es blau.

Es preus que comensen a reynar de ses veremes, son ben re-de-bons: a deu pessetes y mitja, la cosa ja hu val, y per lo tant no es estrany qu'enguany sigüen molts que posin femada química a ses vinyes, y fan molt bé; crech que no se'n penedirán d'haver gastat ab una cosa tan barat com es femada química, si la comparem ab s'altra. Per exemple per femar un cortó de vinya de fems, s'han mester sis carretades: pegades a cinch pessetes, y dues de durlos a sa vinya, si es una hora enfora, son coranta dues pessetes; y mitx jornal d'escamparlos son coranta tres. Si l'han de femar formiguers, pitjor encara. Ara bé, si a n-aquest cortó li posam setanta kilos de superfosfat, trenta de sulfat de potassa y vint de sulfat amònich, li costará vint y quatre pessetes trenta cèntims; y no hi ha que posar dupte que sa femada química ferá produir més reymis y de més bona calidat, per

lo quant sa potassa favoreix sa producció des sucre, y aquest sa converteix ab esperit, y tant es fosfor com sa potassa favoreixen tant se maduració des reymis. D'aquí vé que's vi de vinya femada quimicament, surt molt millor y se conserva més que s'altre.

Ahir comensaren unes solemnes corant'hores en honor de St. Jusep, que paga i ha fundades una devota persona. Bé mos va.

Ahir s'obrí sa venta de s'ametlerá de llodrá. Si's càlculs no menten, será una grapada, tan n' hi ha que vetlen sa rata.

Després posarán tay a n-ets. horts a mitjes corterades y cortons.

Es tentador un prat mitj' hora lluny de la vila, que s'aygo hi surt tota sola, i terra bona ferm. Será la nata per ferhi tomaturques primerenques.

ANDREU ALCOVER.

¡Altre pic «femada química»!

Es nostro bon amic D. Eugeni Aguiló dins un article dalt *Correo de Mallorca* de 11 del corrent, titulat «Preparación y distribución del estiércol de cuadra», posa una nota per replicar á lo que diguérem dia 4 que está ben dit «femada química». Perque diu que ell ab s'article de 22 de febrer «se dirigia a s'amic Andreu Alcover, i just per ferli una simple indicació de que no li semblava bé que ab so mot «femada química» s'espresás es concepte general de «abono químic» i que trobava qu'havien de dir «adop químic», com diuen a Catalunya,—va trobar «estrany» que dia 25 de febrer encapalsássem ab s'interjecció ¡Uey! s'advertència de que no mos hi cabia sa nostra contesta a la seua «indicació» de dia 22, i «més estrany encara» li «va

ment imaginària, mentres que 's seus empleyats i treballadors casi no poren viure.

Donant idò per suposat que 's treballadors d'una branca industrial florexen se troben ab un estat de misèria inmerescuda ¿que es lo que deuen fer per sortirne?— ¿Unirse, tal vegada, just per declarar-se en vaga, ab fins exclusius de resistència, com e-hu fan es socialistes?

Se resistència pura es de resultats puraments negatius; lo més que pot conseguir, es perjudicar ets amos i debilitar sa propia indústria, fent així impossible es seu propi millorament; sense contar ab que una vaga improvisada, ab gent que encara no té hàbits de vida gremial, es com voler fer una guerra ab soldats que no han feta may s'instrucció. Sa derrota es segura. Es vaguistes no cerquen més que millorar materialment sa seua situació, i quant veuen que, fent vaga, sols consegueixen augmentar es seu malestar i convertir en misèria sa seua pobresa, se desanimen, i pronte donen indicis de que fluxetjen; indicis que reanimen ets amos, i los donen sa victòria; pero no una victòria grassa, sino magre, i tan més, com més desesperada sia estada sa resistència obrera. Resultat final: qu'es dilluns d'una vaga, ets amos sols pensen ab sa revènja, i d'un modo o s'altre procuren rescalbar lo perdut.

Així idò, companys de «El Obrero Balear», voltros que promoguèreu, fomentàreu i enmatzinàreu sa vaga d'es *calatravins* de Ciutat, sou responsables de s'empitjorament de sa situació d'aqueus obrers, dignes de millor sort.

¿Que cal idò que fassin ets obrers per millorar sa seua sort?

Es cas es unirse ab fins estrictament professionals, axò es, unirse ets obrers d'una mateixa professió ob so fi de elevar es seu nivell professional, i d'enfortir-se p'és cas de que, apurats tots es medis de convicció, sia *precis* declarar sa vaga.

Eievar es seu nivell professional vol dir ferse obrers intel·ligents, per manera que 's seu trebay nó sia tan sols quantitatiu, sino qualitatiu, o que no emplein no més s'esfors muscular, sino que hi mesclin's suc de cervell.

Idò bé; pera qu'una associació obrera pugua donar medis a n-es seus socis per adquirir aqueix valor professional, no s'han de gastar ses quotes setmenals ab subvencions a agitadors socialistes, sino ab so sosteniment d'una escola professional i ab sa subvenció a joves *companys* per que vagin a trebayar algun temps, a punts aont s'indústria estiga més adelantada, ab sa condició de que, en tornar, ensenyaran ets altres lo que haurán après.

Me pereix cert que una associació obrera que fés això, pronte se gonyaria ses simpaties de tothom, i no li faltarien subvencions des Govern i d'es mateixos amos, per dur a cap fins tan útils per tots.

I ¿qué succeiria llavò si per desgràcia aquests obrers haguessen de sostenir una vaga?

Primerament, tots farien vaga per convicció, no impulsats per un agitador estrany a sa professió, com per exemple un Bisbal, un Roca, que pareix que tenen tots ets oficis... *que están en vaga*.

En segon lloc, com obrers *calificats*, no podrien esser efectivament substituïts per *esquirols*. Ets *esquirols* no més serveixen p'és trebays musculars, no p'és vertaderament professionals.

En tercer lloc, ets obrers contaríen ab s'opinió, ab sa benevolència de ses autoritats públiques i socials.

Quant noltros idò deym que ets obrers no s'han d'unir dins societats de *resistència*, sino dins societats professionals pures, no es perque desitjem qu'ets obrers s'entreguin mans fermades a sa codícia inhumana de certs amos, no. Lo que volem es que se preparin bé per véncer, quant sia precis lluytar; pero no han de lluytar just per *odi*, com volen es *companys* de «El Obrero Balear», si no per véncer, per millorar sa seua situació, per fer prevalètxer sa justícia.

Però ¡ah! posat axí es problema, ja no

se necessitarien *xòts passadors*: ja no vendrien a lloc ses diatribes contra tot orde social, contra sa propietat, contra Deu, contra 'l cel, contra sa religió. I, reparauho bé, es socialistes, es companys de «El Obrero Balear» no posen may, per defensar sa classe obrera, el deume de s'esfors que posen per calumniar es ministres de Deu i per llevar se fe a n-es pobres obrers

PETITOX

Un sermó de coreima

(*Divites fieri in bonis operibus.*)

Tots es divendres de Mars a la Seu fan bon sermó; molts e-hi van a sentirlo, més, ¿quants de sermó están farts? Predicau, predicadó; los més que a sentirvos venen, ni'ns escolten, ni'ns entenen; es predicat ja es demés: que es sermons qu'avuy s'atenen son *lliures, sous i dinés*.

Vos les deys: «Sa gran moral qu'avuy s'Evengeli explica, s'única que santifica, es ab be pagar tot mal.» ¡Predica, fraret, predica! Es qui en fé bé du curolla, es tractat de cuca-molla; tothom e-hu fa a s'enrevés. Sa moral que més descolla es *lliures, sous i dinés*.

També deys: «Devots germans, si veure ets infants volem fiys lligitims de la Creu, donauos estils cristians.» ¡Ay, fraret! No vos canseu, que vos darán capiterro, i creuran que deys un erro. S'educació que fa més en aquest sigle de ferro es *lliures, sous y dinés*.

Deys també que'ls hem de dar un art, carrera o ofici de trebay i d'exercici, perque el cel pugan guanyar. De bades, fraret, es vici condemnau ab grans manades; no fassau forses debades; tothom cerca fe doblés. Ses carreres més cercades son *lliures, sous i dinés*.

També deys: «Per casarse, procurau que hi haja amó, si voleu veure s'unió dins ca-vostre, i viure a ple.» Tot axò, predicadó, en temps que Marta filava era cosa que s'usava; però ara es partits que més es jovent cerca i alaba son *lliures sous i dinés*.

Deys qu'el mon está perdut, qu'es comerç camina tort, qu'es bon tractar ja s'es mort, qu'es códich es un embut... Fraret, no crideu tan fort, que tendreu escanyadura; teniu per cosa segura qu'en materia d'interés, sa bona fé que més sura es *lliures, sous i dinés*.

Predicau qu'hem d'observar sa lley com un sí senyó, perque es un fort polític que no mos dexa escapar. Pero avuy, predicadó, sa lley més santa i eterna la trampa l'engalaverna: ja es códichs van de través; que sa lley que més governa es *lliures, sous i dinés*.

Deys que visquem com a pobres, que cuydem de ben obrá, que Deu recompensará ses nostres virtuoses obres. Fraret, bé podeu clamá; sa caritat ja es ofensa; ja no hi val sa prometença del cel; es moderns obrés no volem més recompensa que *lliures, sous i dinés*.

Aquella amistat tan rara que s'usava antigament, ja no's troba facilment ni per un uy de sa cara. Avuy s'usa un altra gent que du molta d'esponera, i s'amistat vertadera la té a sa llengua i no més:

s'amistat que més prospera es *lliures, sous i dinés*.

Aquella antiga noblesa, que's fundava en so valor d'un tet d'armes, o en s'honor, ja es cosa de la veyesa. Vuy per'vuy, predicador, sa noblesa está en sos mobles, perque travessen es pobles altres camins carratés, y son ets escuts més nobles ses *lliures, sous i dinés*.

Ja es moneda, avuy en dia, que passa com a corrent essé un viciós decent, enganar amb cortesia. Molts ne coneix, i no ment, calops a la quinta essència, que bravetjen de consciència, i es confessen de lo més, adorant amb reverència ses *lliures, sous i dinés*.

¿Quant es bon temps tornarà que sa doctrina cristiana pa i companatge será de tota persona humana?

¿Quant des vostro predicat serán ses veus escoltades? Quant ses gents vejem honrades, i escampades p'és carrés sien com a fems mirades ses *lliures, sous i dinés*.

PERE D'A. PENYA.

A «El Pollensin»

Aquest periódic a n-es nombre derrer, 10 del corrent, després de dir la mala péssima des cap des conservadors de Pollensa D. Pere Llobera, obri una *Secció Mallorquina*, copiantmos, sense dirho, una poesia que publicárem des nostro colaborador l'eminent poeta Mn. Miquel Costa i Llobera, co-sin germá d'aquell metex senyor, tan insultat per dit periódic. I deym que la mos ha copiada perque la posa precisament ab ses metexes correccions ortográfiques que noltros férem a alguns endrets. No mos sap greu que's nostros confreres mos copiïn coses; pero lo correcte es dir d'on e-hu copien. I lo lletx d'aqueix cas, es que axí com e-hu posa «El Pollensin» sembla que Mn. Costa les ha enviada tal poesia a n-es metex periódic fundat, se pot dir, per insultar i maltractar es seu cosí, a n-e qui l'unex un afecte com-e de germá. Vaja, senyors de *El Pollensin*, un poc més de mirament i de delicadesa en ses coses! Sabem de bona tinta que Mn. Miquel n'ha tengut un gran disgust; l'ha indignat tal feta de *El Pollensin*, i ab molta de raó.

S'homo i es lleó

Això era un lleonet sá, revengut, fantasiós, que no hi havia qui li anás devant ni derrera.

Un dia que brevetjava ferm que no manava por a negú i que en volia ab qui alenava, se mare li arribá a dir:

—A n-ets altres animals les guanyes; a s'homo, no.

—Y ¿qui es s'homo ara? diu ell tot remolest.

—¿Qui es? diu sa mare. Una mica de cosa que camina dalt dues cames, que com qu'es vent s'en ho haja de dur; però té's carabassot ple d'una cosa que's diu *suc de cervell*, que'l fa esser superior, però d'un bon tros, a tots ets altres animals!

—¡Ca! dia es lleonet. ¡No será tant com perposau. Sobre tot, ¿i per ont para aquesta mica de cosa, i hi aniré per tenirhi un arrap?

—¿Per ont para? diu sa lleona. Si t'en vas de d'allá, es segur que'n trobarás més que no'n voldrás.

—Ydò ara metex m'en hi vatx, diu ell.

I ja es partit de d'allá, ben peus alts i més estufat qu'un lleu ab ceba.

La'm contá el Sen Biel Planiciu Leu, de S'on Carrió

Camina caminarás, comensa a sentir *tup-tutup, tup-tutup*.

S'hi acostà, i foren unes casotes i un homo devant qui estellava un tió d'oliyera.

Aquest alsa's cap, i se veu es lleó devant.

¡O quin retgiró que va prendre!

—¿Quina la fas? diu ell. ¡Es fogir es per demés! ¡Coratge! i será lo que Deu voldrá.

—Escolta, li diu es lleó. ¿Tu qu'ets s'homo.

—Si-fa, diu aquell ¿Que volles res?

—Jo t'ho diré que vuy, diu es lleó.

Jo'm tench p'és rey d'ets animals, i no'm don per cap. M'han dit que tu'ls e guanyes a tots; i jo no hu he volgut creure que no hu provássem. Per això venc, per veure qui guanya de noltros dos.

—Está bé, diu s'homo. ¿I que no'm deixarás acabar d'estellar aquex tió.

—¡No'n mancaria d'altre! diu es lleó. ¡Estella descansat!

S'homo seguí ab sa massota pega qui pega dalt es tascons de ferro que tenia més de mitj aficats a un cap des tió, i ja li feyen badar un bon xap.

—Escolta, diu s'homo aturantse cop en sech de picar. Ara m'es venguda una idea. Aquest cap ja'l tenc ben en-

vant. Si podia aficar es tascons a s'altre cap, serien quatre grapades. Però, si lléu es tascons d'assi, es xap se tornarà cloure, i no tendrem res a n-es fus. Idò jo havia pensat que, si tu,

tan esforsagat com ets, e-hi aficaves ses arpes devora's tascons, jo los poria treure, i tu ab sa teua forsa estirant per cada vent, aturaries que's xap que hi ha fet, no's clogués; jo aficaria's tascons a s'altre cap, i ab quatre esclafits, tendriem es tió tot estelles.

—¡Endevant! diu es lleó, que frissava ferm de veure'n la fi.

Afica ses arpes dins es xap devora's tascons, estirant ab tota se forsa per que's xap no's clogués; i s'homo lleva's tascons.

Encara no'ls-e va haver llevats, com *zas/es* xap des tió se clou més que depressa, i ses arpes des lleó hi romanen encloses, però ben encloses, i tot esgrunades i capolades, i ratja qui ratja sanc; i es lleó veuguen bramuls i més bramuls; i uns remeulos que li escapaven lo més esglayosos.

—¡¡¡Som mort!!! deya ell. ¡¡¡Ay dich!!! ¡¡¡Som mort si no tornes posar es tascons allá ont estaven!!! ¡¡¡Pósalo'shi per amor de Deu, i poré treure aquexes arpes meues, que ja no serán pus lo qu'eren!!! ¡¡¡Ay si jo'ls arrip a poder treure!!! ¡¡¡Que'm tiren d'una passa si jo'm torn acostar per ass!!!

S'homo posa es tascons allá metex ont es lleó tenia encloses ses arpes, es lleó les treu, axí com pogué, i gira en cova de d'allá! cap a sa mare coxeu-coxeu.

—Escolta, li deya s'homo, ¿que no mos hem de provar a veure qui guanya?

—¿No trobes que hi estie ben provat? deya's lleó sense girarse derrera i espitxantse tant aviat com podia.

—¡Ay! deya ell. ¡Ay! ¡I ventura que m'en som pogut escapar! ¡Axò no es un animal! ¡Axò és un dimoni! ¡Sembla mentida qu'aqueixa mica de cosam'aja hagut de safalcar! ¡No m'en vien donada cap may de llissó com aquesta!

Axí com va poder, arribá a sa mare que'l va curar lo millor que va sebre. i s'en gordá prou es lleó de tornarse acostar pus per allá ont sabia que hi'via homos.

Ara, qui no hu creu, que hu vaja a cercar.

JORDI DES RECÒ.